

Tehetségek Magyarországa

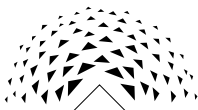
Würtz Csilla

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2021.2.08

„Célunk, hogy társadalmi egyetértést érjünk el a jövő kulcsát jelentő legértékesebb nemzeti vagyron, a tehetség felismerését, gondozását és védelmét illetően. A tehetség kibontakoztatásához hit, bátorság és összefogás kell, mind a tehetséges egyén, mind a társadalom részéről. Hiszünk abban, hogy a tehetséges ember önmagát boldogabbá, a közösséget pedig gazdagabbá teszi.” – olvasható a Nemzeti Tehetség Központ küldetése honlapunkon.

„Mindenki tehetséges valamiben. A feladatunk az, hogy ezt közösen megtaláljuk és fejlesszük. Fel kell ébreszteni a gyermekekben az érdeklődést, és nem szabad engedni azt, hogy kihunyjon.” Ezekkel a szavakkal nyitotta meg Novák Katalin, családokért felelős tárca nélküli miniszter asszony a 2018-ban hagyományteremtő szándékkal megrendezett Budapest Talent Summit – Budapest Tehetség Csúcstalálkozót az ott megjelent külföldi meghívott vendégek, pedagógusok és tehetségsegítéssel foglalkozó szakemberek számára. A konferencia 2021-ben is megvalósul, ezúttal az Európa Tanács magyar elnökségének égisze alatt. Célunk, hogy az Európa Tanács tagállamai és a meghívott szakemberek megismerjék Magyarország tehetséggondozó stratégiáját, a világon egyedülálló Nemzeti Tehetség Programot és az abban elért kiemelkedő eredményeket. Úgy véljük, hogy a Budapest Talent Summit kiváló lehetőség arra, hogy Magyarország imázsát emelje és nemzetközileg is követhető, jó példával járjon elő.

Nem hagyható figyelmen kívül az a szempont, hogy a tehetség hazánk egyik legfontosabb erőforrása, amely már középtávon is értéknövelő és gazdaságélénkítő hatású. Segít bennünket abban, hogy

versenyképesek maradjunk világviszonylatban, biztosítva a magyar gazdaság fenntartható növekedését a magyar tehetségek kiemelkedő tudásának hasznosulásával. A hazai és határon túli tehetségek felismerése és gondozása nemzetstratégiai jelentőségű.

„A kormányzati gondolkodásban a magyar jövő építése a tehetséges magyar fiatalok felkarolásánál, támogatásánál kezdődik. Kulcsfontosságú, hogy a kiemelkedő teljesítményre képes fiatalokat megtaláljuk, illetve célzottan segítsük annak érdekében, hogy tehetségük kibontakozzon, hasznosuljon. Számos példa bizonyítja, hogy a jó képesség, a befektetett munka, szorgalom, idő és energia sok esetben nem elegendő, ha nincs megfelelő támogató közeg – ezért állunk a tehetséges fiatalok mögött. Tehetséggel rendelkezni nagy előny, de egyben felelősség is. Ez nem csupán egy személyes ügy, hanem nagyon fontos közösségi ügy is, minden egyes kiemelt képességű fiatal felfedezése egy újabb erőforrás, egy újabb lehetőség a magyar nemzet, a jövő generációi számára. A Nemzeti Tehetség Program (NTP) legfőbb célkitűzése a magyar tehetségek felkutatása és tehetségük kibontakoztatásának elősegítése. A Program elfogadásával az Országgyűlés 2008 és 2028 között húsz évre kiemelt lehetőséget ad a tehetségsegítés fejlesztésére, amely a tehetséggel megáldott fiatalok hosszú távú, folyamatos és tervezhető segítségét, támogatását teszi lehetővé.” – olvasható Novák Katalin miniszter asszony köszöntője a Nemzeti Tehetség Program honlapján.

Kiemelt jelentőségű az, hogy ma Magyarországon létezik egy olyan program, amely milliárdos nagyságrendben segíti a tehetségek kibontakozását, azaz sok fiatal számára sorsfordító lehetőséget nyújt.

Ahogy a Magyar Kormány számára nemzeti ügy a tehetségek és családok támogatása, a magyar emberek számára is az, hiszen adóforintjaikkal, adójuk 1%-ának felajánlásával támogatják a Nemzeti Tehetség Programot. Magyarország Kormánya minden évben az így összegyűlt személyi jövedelemadó felajánlásokat kormányzati költségvetési forrással egészíti ki oly módon, hogy minél több

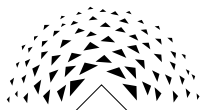
adófelajánlás érkezik be, annál nagyobb a kiegészítés összege is. 2021-ben Magyarország Kormánya támogatásával közel 3,6 milliárd forintból gazdálkodhat a Nemzeti Tehetség Program.

Évente több mint 300 ezer tehetséges hazai, vagy küllhoni magyar fiatal támogatására van így lehetőség közvetett vagy közvetlen módon, valamennyi tehetségterületen, az óvodás kortól a fiatal felnőtt korig. 2009 és 2020 között több mint 15 000 projekt valósult meg, a megítélt támogatások összege meghaladja a 24 milliárd forintot. A Nemzeti Tehetség Program ebből az összegből biztosítja az egyenlő hozzáférés lehetőségét is, a Program keretében célzott pályázatok segítik a hátrányos helyzetű és halmozotlan hátrányos helyzetű, roma vagy fogyatékossgal élő fiatalok tehetséggondozását.

A pályázati felhívások kedvezményezettjei nemcsak maguk a tehetségek, hanem a tehetséges gyermekek szülei, a család és a pedagógusok is. A pályázatok a különböző tehetségterületeken megvalósuló – matematikai, természettudományos, sport és művészeti – tehetséggondozó programokhoz nyújtanak támogatást, emellett kiemelt hangsúlyt fektetnek a digitális kompetenciák elmélyítését szolgáló, élmény- és felfedezésközpontú programok támogatására. Tavaly is volt és az idén is lesz újításra ösztönző, a kiemelkedően tehetséges fiatalok példaértékű innovációinak támogatását célzó pályázati konstrukció. Kiemelt szempont, hogy nemcsak a hazai, hanem a Kárpát-medencei szervezésű hagyományos és online tanulmányi, továbbá művészeti versenyek szintén támogatásban részesülhetnek.

A népszerű Nemzet Fiatal Tehetségeiért Ösztöndíjra a 8–35 éves korosztály pályázhatott a tavalyi évben. Az akár egymillió forintos támogatással a hazai és határon túli, kivételesen tehetséges fiatalok kaphattak esélyt tehetségük kibontakoztatására.

A 2019. október 1-jén – előszervezetéből kiválással – létrejött Nemzeti Tehetség Központ szakmai felügyeletét Novák Katalin miniszter asszony látja el, azaz ily módon mint állami tulajdonú nonprofit korlátolt felelősségű társaság, a Miniszterelnökség egyik háttérintézménye. Elsődleges feladata – a fiatal tehetségek felismerésének segítése

és a tehetségek gondozása – mellett közösségépítő és mentortevékenységet is folytat, valamint kutatásokat végez, képzési és szakmai programokat valósít meg, továbbá egyfajta módszertani központként is működik. Tevékenységének jelentős részét hazai és nemzetközi finanszírozású projektek keretében végzi. A központ munkájával eddig több tízezer fiatal tehetség találkozott, számos képzést, programot valósított meg mind a tehetségek, mind az őket támogató szakemberek részére. Az NTK létrehozta az ún. Minősített Tehetséggondozó Műhelyek (MTM) hálózatát is, amelyből az országban 39 működik.

A Nemzeti Tehetség Központ célja tehetségbarát társadalmi környezet kialakítása; a tehetségek segítése olyan közös, össznemzeti ügy, amely egyrészt közösségeket teremt, másrészt a társadalom tagjait összefogásra ösztönzi. Magyarország igen szerencsés helyzetben van, hiszen nagyon sok tehetséget tudhat magáénak, gondoljunk csak a magyar Nobel-díjasokra. Annak érdekében, hogy ezt a tradíciót megtartsuk, sőt tovább is vigyük, elengedhetetlen, hogy a „tehetségek Magyarországa” maradjunk.

A Nemzeti Tehetség Központ egyik zászlóshajója az első alkalommal tavaly meghirdetett Stipendium Peregrinum Ösztöndíjprogram. Célja azoknak a kiemelkedő tehetségű magyar fiataloknak az anyagi és szakmai támogatása, akik a világ legrangosabb külföldi egyetemén terveznek továbbtanulni, illetve már felvételt is nyertek. Nemcsak a felvételi eljárás költségét és a nyelvvizsgadíjat vállaljuk át, hanem akár a tandíjat, a tanév alatt a külföldi lakhatást, illetve a kint tartózkodás valamennyi költségét is. A támogatásért cserébe azt várjuk tőlük, hogy idővel hazatérjenek Magyarországra, és a kint megszerzett tudásukat itthon kamatoztassák.

A peregrináció, vagyis a vándordíjakok külföldi egyetemjárása sok évszázados hagyomány a magyar oktatási rendszerben. Az okok és „hozadékok” alig változtak az évszázadok alatt, inkább talán csak felerősödtek: fontos azt kiemelni, hogy a fiatalok külföldi tanulása több szempontból is hasznos, mert a legrangosabb egyetemeken különleges tudásra, tapasztalatra, emellett nagyfokú önállóságra, valamint magas szintű nyelvismeretre tesznek szert. A tanulmányaik során

kialakított szakmai kapcsolati háló komoly hozzáadott értéket, sőt bizonyos esetekben innovációs tőkét is jelenthet Magyarországnak. Lehetnek olyan megpályázott szakterületek, ahol magasabb szintű tudományos kutatás zajlik, mint ma Magyarországon. Ha van olyan magyar fiatal, aki ilyen képzés részese lehet, az összességében a magyar tudást és tapasztalatot is növelni fogja.

Maga a feladat hozza létre a tehetséget: a tehetség kibontakoztatásában meghatározó, hogy minél változatosabb helyzetekben tehessék próbára magukat a fiatalok, így a környezeti kontextus, a szakmai-módszertani klíma, amelyet egy másik ország tud biztosítani, már önmagában is inspiratív erővel bírhat.

Külföldi egyetemek előnyeként fogalmazható meg az eszközfel-szereltség, a tanulási lehetőségek sokszínűsége, a korszerű képzési módszerek. Az inkluzív közegben ily módon megsokszorozódnak a szakmai impulzusok. A külföldön szerzett tapasztalatok, és a világ legrangosabb egyetemeinek eredményessége már rövid távon is pozitív hatással van a hazai oktatásra, ahol ezáltal új keretekben, tágabb perspektívában szerveződhet a tudományos élet, változatos kibontakozási lehetőségeket kínálva a fiataloknak.

A hazai munkaerőpiacon, mint mindenütt másutt, óriási jelentőséggel bír a világ legrangosabb egyetemein szerzett diplomával elhelyezkedők aránya, a külföldön megszerzett tudás hazai hasznosulása. Különösen igaz ez azon külföldi diplomákra, amelyek a leggyorsabban fejlődő iparágakban hasznosítható tudást jelentik. A magyar kormányzat célmondatához kapcsolódva: a legkiemelkedőbb tehetségek kimagasló támogatást érdemelnek. Ezt nyújtja a Stipendium Peregrinum Ösztöndíjprogram, amelynek két komponense van: az ún. „A komponens” a felvételi vizsgákon való részvételt, míg a „B komponens” a sikeres felvételt követően a tanulmányi év teljes körű finanszírozását biztosítja (tandíj, megélhetési költségek, tankönyvek stb.).

A 2020/2021-es tanévre 144-en pályáztak, akik közül 17 tehetséges fiatal kezdhette meg külföldi tanulmányait. A nyertesek által megpályázott összeg összesen 168 491 089 Ft volt, ezen belül a legalacsonyabb megpályázott összeg 4 340 000 Ft,

míg a legmagasabb 22 267 620 Ft volt. Az ország minden tájáról, de még a határon túlról is kerültek ki győztesek, egészen pontosan a következő városokból: Biatorbágy, Boca Raton (USA), Budaörs, Budapest, Debrecen, Dunakeszi, Gyöngyös, Martonvásár, Miskolc, Nagyvázsony, Pócsmegyer, Sopron, Szeged, Szentendre.

A megpályázott egyetemek számában egyértelműen az Egyesült Királyság dominált, és a nyertesek is ideje pályáztak a legtöbbben: az Egyesült Királyságba 14 fő, míg Hollandiába, Svájcba és az Amerikai Egyesült Államokba 1-1 fő. Kiemelkedő volt a természettudományos és műszaki szakokra jelentkezők száma. A „B” komponens nyertesei közül, ketten az „A” komponens nyertesei is voltak, amely szintén a program népszerűségét és komplexitását mutatja.

Természetesen idén is folytatódik a Stipendium Peregrinum ösztöndíjprogram, izgatottan várjuk, hogy a 2021/2022-es tanévre ezúttal hányan jelentkeznek.

A Nemzeti Tehetség Központ külföldön is összefogja, személyes és szakmai fejlődésükben támogatja, segíti a magyar diákokat, teszi ezt saját kihelyezett irodája, a Londoni Tehetség Központon (New Generation Center) keresztül, amely szintén a Nemzeti Tehetség Program keretében jött létre 2016 januárjában.

A központ alapvető célja az Egyesült Királyságban és a Magyarországon élő fiatal tehetségek közötti kapcsolat kiépítése, tudásuk bővítése, tehetségük kibontakoztatásának elősegítése különféle szakmai, közösségi és kompetenciafejlesztő programokon keresztül, hiszen fontos, hogy a kint élő magyar fiatalok értesüljenek az Egyesült Királyságban és a Magyarországon induló vagy működő magyar vonatkozású, legfrissebb szakmai lehetőségekről, kutatásokról, projektekről, mentorprogramokról.

Indulása óta két fő célcsoportra fókuszál a központ: az Egyesült Királyságban tanuló, graduális, posztgraduális, vagy kutatói részprogramokban/képzésekben részt vevő, valamint az itt dolgozó 18–35 év közötti, tehetséges magyar fiatalokra. A központ

Londonban mára már egy élő, aktív közösséget működtet, amelynek segítségével a kint élő fiatalok magyar közegben inspirálódhatnak, tölthetik el szabadidejüket. A közösségépítésen túl kiemelt cél volt egy olyan támogató modell kidolgozása, amely éveken át képes az Egyesült Királyságban és Magyarországon élő, tehetséges fiatalokat szolgáltatásokkal segíteni. Az iroda angliai és magyarországi programjain keresztül lehetőséget teremt a szakmai kapcsolattartásra, valamint az Egyesült Királyságban élő fiatalok bekapcsolódhatnak az itthoni szakmai életbe is. Emellett a központ azokra a kint élő fiatalokra is odafigyel, akik Magyarországon kaptak képezést, de eddig még nem volt lehetőségük a szakterületükön elhelyezkedni. A Londoni Tehetség Központ amellett, hogy elsősorban a fiatalok támogatására fókuszál, a pályaválasztás előtt állók segítségével, illetve azon fiatal szakemberek támogatásával is foglalkozik, akik elértek karrierjük következő mérföldkövéhez, és szeretnének magabiztosan haladni előre. A Londoni Tehetség Központ azért is egyedülálló a maga nemében, mert programportfólióját maximálisan a célesoporthoz igazítja, azaz a programok széles körét biztosítja a fiataloknak. Fennállása óta három olyan tevékenységi kört határozott meg, amely segíti a fenti célok megvalósulását: tehetségfejlesztő szolgáltatásokat biztosít, tehetségeknek szóló bemutatkozási lehetőségeket nyújt, valamint hazai és nemzetközi szakmai műhelyeket, fórumokat, konferenciákat rendez.

Az elmúlt 5 év alatt 213 szakmai program valósult meg, 30 526 személyt értek el a képzéseiken és rendezvényeiken keresztül, bevonva több mint 95 támogató partnert, és kialakítva ezzel egy stabil, sokrétű és egyre bővülő szakmai kapcsolatrendszert az Egyesült Királyságban és Magyarországon. A külföldön élő fiatalok számára nyújtott közvetlen lehetőségek közül kiemelkedik a 2017-ben indult NEXT Hungary Gyakornoki és Pályakezdő Program, amelynek alapvető célja, hogy az Egyesült Királyságban tanuló vagy frissen végzett hallgatóknak nyári szakmai, illetve pályakezdő pozíciókat ajánljon magyarországi vezető cégeknél.

A NEXT Hungary Program további érdeme a munkaerőpiaci attitűdök formálásában rejlik. A munkáltatók, akik eddig azt gondolták, hogy a külföldön tanuló fiatalok nem szándékoznak Magyarországon dolgozni, felismerték ennek az álláspontnak a vitathatóságát. A program egyedülálló hozzáférést biztosít a vállalatoknak egy számukra rendkívül értékes, ám kevésbé elérhető célcsoporthoz. Ezen túlmenően ebben az évben elindítottuk a „NEXT Ambassador” programot is, amelynek kiemelt feladata a Londoni Tehetség Központ és a Nemzeti Tehetség Központ munkájának népszerűsítése a célközönség részére.

A NEXT Hungary indulása óta számos személyes találkozó került megszervezésre Magyarországon a munkáltatók és a fiatalok között. A hallgatók kérésének megfelelően a programban több karrierworkshop megvalósítása is kiemelt szerepet kapott. A tehetségfejlesztő szolgáltatások keretein belül olyan programok is helyet kapnak, mint a vállalkozói kompetenciafejlesztő workshopok.

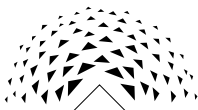
A Londoni Tehetség Központ másik kiemelt programeleme a nyilvános beszéd képzés. Itt a cél az, hogy az Egyesült Királyságban élő magyar fiatalok olyan angol nyelvű kurzuson vegyenek részt, amely segíti őket abban, hogy jobban kifejezhessék magukat. Bármilyen kommunikációs szituációba kerülnek, legyen az egy egyetemi vagy munkahelyi prezentáció, egy konferencián való felszólalás vagy éppen egy önálló előadás nagyobb közönség előtt, megfelelően tudják kifejezni magukat, magabiztosan tudják mondanivalójukat előadni. A tréning jól illeszkedik a projekt tehetségfejlesztő szolgáltatás csomagjába, hiszen a 21. század elengedhetetlen követelménye, hogy jól és célirányosan kommunikáljunk. A jelenlegi munkaadók, egyetemi programok keresik azokat a fiatalokat, akik megfelelően tudják magukat kifejezni, és nem félnek a közönség előtti szerepléstől sem.

A mentorálás mindig is nagy hangsúlyt kapott a Londoni Tehetség Központnál. A mentorprogram 2019 tavaszán indult el. A cél az volt, hogy az Egyesült Királyságban tanulmányokat folytató hallgatókat olyan személyes tanácsadással lássuk el, amely a későbbiekben,

az egyetem befejezése után elősegíti, hogy Magyarországon folytathassák szakmai karrierjük építését. A mentorprogramban az Egyesült Királyságban tanuló magyar hallgatókat összekötjük a Magyarországon élő sikeres vállalatvezetőkkel, menedzserekkel, a különböző szakterületek kiemelkedő példaképeivel, akik külföldi tanulmányaik vagy hosszabb-rövidebb külföldi munkavállalásuk után Magyarországot választották (újra) karrierépítésük terepéül. A mentorprogramba olyan Magyarországon élő fiatal közép- és felsővezetőket kérünk fel mentornak, akik szívesen vállalják, hogy egy-egy külföldön tanuló magyar fiatallal havonta egyszer online csatornán beszélgetnek, és jó tanácsokkal látják el őket. A mentorálás meghatározott témák alapján halad, de a beszélgetés folyamán a mentor és mentorált szabadon választhat témakört.

Egy másik, már 2016 óta működő sikeres rendezvény, ami a szakmai fejlődés mellett közösségi szereppel is bír, a *Talent Zone* elnevezésű nyári tábor, amelynek a keretein belül külföldön, Magyarországon és Erdélyben tanuló magyar fiatalok dolgoznak egy Magyarországot érintő probléma megoldásán csoportos formában. Az elmúlt években ilyen megoldást igénylő téma volt például *egy közösségi ház építése Budapesten*, vagy a Tisza-tó turisztikai lehetőségeinek fejlesztése Poroszlón. A *Talent Zone* nagy sikerű rendezvény, ahogyan az egyik résztvevő írta: "Minden évben nagyon várom. Azért is, mert egy olyan fontos, kreatív projekten dolgozhatok hozzám hasonló fiatalokkal, ami segít megoldani egy aktuális társadalmi problémát, és eközben fejleszti a problémamegoldó és csapatmunka-készségeimet, de azért is, mert mindeközben rengeteg új baráttra tehetek szert, és megismerhetem Magyarországot. Máig tartom a kapcsolatot a Talent Zone-on megismert barátaimmal, rendszeresen beszélünk és örülünk egymás sikereinek, amelyhez ez a nyári tábor is hozzájárult."

A Nemzeti Tehetség Központ munkája során a tehetségeken kívül a velük foglalkozó szakemberekre, pedagógusokra is jelentős figyelmet fordít. Teszi ezt a tehetségekkel foglalkozó

szakemberek és pedagógusok képzésével, szakmai munkájuk segítségével, szemléletformáló és érzékenyítő szakmai műhelymunkával, valamint harmincórás akkreditált pedagógus-továbbképzésekkel.

Az EFOP 3.2.1 „Tehetségek Magyarországa” című kiemelt európai uniós projekt 2016. január 4-én indult és 2021. június 30-án zárul. Ebben a nagy, többéves projektben a Nemzeti Tehetség Központ konzorciumvezető és a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége (MATEHETSZ) konzorciumi partner, az összköltségvetés több mint hatmilliárd Ft. A projekt tevékenységét területileg a Közép-Magyarország régióban a Nemzeti Tehetség Program hazai finanszírozású tükörprojektjei egészítik ki.

Az európai uniós projekt, illetve tükörprojektjeinek kiemelt célja, hogy minden tehetséges magyar fiatal esélyt kapjon tehetsége felfedezésére, kibontakoztatására és fejlesztésére. Ennek megfelelően kialakítottuk, továbbfejlesztettük, illetve összehangoltuk a tehetségazonosításon, illetve csoportos és egyéni fejlesztésen alapuló tehetséggondozó szolgáltatások rendszerét. Tehetségmérő eszközöket fejlesztettünk, szaktémákban kutatásokat folytattunk, valamint pedagógus-továbbképzéseket fejlesztettünk és szerveztünk, továbbá létrehoztuk a Minősített Tehetséggondozó Műhelyek hálózatát.

A Minősített Tehetséggondozó Műhelyek (MTM) olyan nevelési-oktatási mintaintézmények, amelyek a kiemelten tehetséges fiatalokra irányuló tehetséggondozó, tehetségfejlesztő tevékenységet végeznek, a tehetséggondozásban részt vevő pedagógusok és szakemberek számára tehetségszakmai támogatást és szolgáltatást nyújtanak, valamint egymással szakmai hálózatot alkotnak, mindezt meghatározott közigazgatási területi egységekhez kapcsolódó körzetben végzik.

A hazánk területén egyenletes lefedettséget biztosító MTM-hálózatot 39 intézmény alkotja (a konvergenciaregiókban 31, a közép-magyarországi régióban 8). Az MTM cím öt évre adományozható.

A 4 budapesti, 4 pest megyei, 6 dél-alföldi, 7 észak-alföldi, 4 nyugat-dunántúli, 4 közép-dunántúli, 5 dél-dunántúli, 5 észak-magyarországi műhely nagy részét a tankerületek tartják fent, emellett felsőoktatási intézmények gyakorlóiskolái, egyházi, alapítványi és vállalati

fenntartású iskolák büszkélkedhetnek az MTM címmel. Az MTM-hálózat feladata, hogy az egyes intézmények keretein belül módszertanilag megalapozott tehetségzűrést, tehetségazonosítást végezzen, illetve minden tehetséges tanuló számára az igényeinek és a képességeinek legmegfelelőbb tehetséggondozó, -fejlesztő programokat kínáljon, illetve közvetítsen, továbbá, hogy környezetében szakmai tanácsadást, konzultációt biztosítson a szülők, a pedagógusok, valamint a tehetségekkel foglalkozó szakemberek, intézmények számára. A tehetségekkel történő foglalkozás teljes folyamat – az általános képességeken túl – lehetőség szerint kiterjesztik a gardneri képességterületek mindegyikére, továbbá a speciális helyzetű tehetséges csoportokra és foglalkozási területekre.

Az MTM-hálózat legtehetségesebb tanulói minden évben egyéni ösztöndíjra pályázhatnak, melynek célja az egyéni képességterületeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók támogatása. Az elmúlt két évben 277 tanuló részesült összesen több mint 35 millió forint vissza nem térítendő támogatásban országos szinten a Nemzeti Tehetség Központ és a MATEHETSZ együttes finanszírozásával.

A Nemzeti Tehetség Központ – a felsorolt célok elérése érdekében – komplex támogatási csomagokkal és programokkal támogatja a címbirtokos intézményeket, mint például ingyenes akkreditált pedagógus-továbbképzések, tehetséges tanulókat támogató mentorprogramok, képesség- és tehetségfejlesztő eszközök, szülőket és szakembereket bevonó szakmai rendezvények, az MTM-ek szakembereinek nyújtott folyamattanácsadás, szupervízió, a szakmai együttműködések támogatása.

A Nemzeti Tehetség Központ különös hangsúlyt fektet az iskolák igényeinek legjobban megfelelő, korszerű, tehetségfejlesztést támogató eszközök biztosítására. A korábbi időszakban az MTM-ek projektorokat, tableteket, és laptopokat kaptak elsősorban a tehetséggondozó pedagógusok munkájának közvetlen támogatása céljából. 2020-ban kifejezetten a specifikus tehetségfejlesztő programokhoz, szakkörökhöz, műhelyekhez nélkülözhetetlen eszközök

beszerzése történt meg. Az eszközök sokfélesége tükrözi az MTM-ek rendkívül gazdag és szerteágazó tehetséggondozó tevékenységeit, amelyek az iskolai kísérletektől és a robotikai eszközöktől a természettudományos szemléltető eszközökön keresztül a különböző fejlesztő társasjátékokig és hangszerekig terjedtek.

A továbbképzések hozzájárulnak a pedagógusok tehetségfelismerő, -gondozó szakmai tudásának gyarapodásához. Az „Iskolai tehetségazonosítás online eszközökkel” képzés célja, hogy a résztvevők megismerjék a tehetségazonosítás kihívásait, elsajátítsák a tehetségek felismerését támogató, a tanulási szokásokhoz jól illeszkedő online mérőeszközök alkalmazását. Gyakorlatot szereznek az online mérés lebonyolításában, az eredmények értelmezésében, a hozzá kapcsolódó fejlesztőprogramok meghatározásában. Képessé válnak az intézményük önpozicionálására az országos tehetségátlóban, valamint a regionális kapcsolódási pontok meghatározására.

A *„Tehetség-portfólió: A tanulói portfólió felhasználási lehetőségei a tehetséggondozás folyamatában”* képzés rálátást nyújt a tanulói portfólió készítésének lehetőségeire. A képzés keretében a résztvevők megismerik a portfólió alkalmazásának alapelveit és értékelési szempontjait, a tanulói reflexiók ösztönzésének, értékelésének és a pedagógusi reflexiók megfogalmazásának módszereit, valamint a tehetséggondozásban már működő jó gyakorlatokat.

A *„Tehetségtámogató tanulásszervezés”* című folyamatba ágyazott továbbképzés célja, hogy a résztvevők megismerjék a tehetségbarát osztálytermi gyakorlat alapelveit és legfontosabb módszereit. Ezáltal képessé válnak kreatív, nyitott és elfogadó osztálytermi légkört teremteni, változatos módszereket alkalmazni, és a tehetségek számára egyedi fejlesztőprogramot kidolgozni.

A *„Komplex tehetségtámogatás az iskolában”* című képzés célja a pedagógusok felkészítése a tehetséggondozás komplex folyamatára, valamint, hogy elsajátítsák a tehetséges és a tehetséges

alulteljesítő tanulók jellemzőinek felismerését támogató módszereket, azok szakszerű alkalmazását. Megismerik a tehetségprogramok különféle elemeit és azok megválasztásának szempontjait, az iskolai tehetségfelismerést érintő döntéshozatali folyamatát és eredményes kommunikációját.

A továbbképzések mellett szakmai műhelymunkákat is kínálunk, amely során szemléletformálás, az intézményi tehetséggondozó munka strukturálttá válása, új szakmai koncepciók kidolgozása valósul meg. Eddig 3000 pedagógus és támogató szakember vett részt a képzéseinken.

A Nemzeti Tehetség Központ online tudásbázist is létrehozott, ahol az intézményi tehetséggondozó munkára vonatkozó ajánlások, naprakész információk kerülnek megjelenítésre, amely a pedagógusok közötti tapasztalat- és tudásmegosztást segíti elő.

Meggyőződésünk, és egyes kutatásaink is ezt támasztják alá, hogy a tehetséggondozás kulcsszereplői, akiken a legtöbb múlik, azok a szülők mellett a pedagógusok. Lehet bármilyen megalapozott egy-egy szakmai program, lehet bármennyire is kidolgozott egy jó gyakorlat, a lelkesedését, szakmai tudását, idejét és energiáit beleadó tanárokon múlik, hogy mindezek sikeresen működnek-e. Éppen ezért fontos, hogy a kiemelkedő tehetséggondozó munkát végző pedagógusok méltó elismerésben részesüljenek. A „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért” díjra olyan, a tehetséggondozásban kiemelkedő munkát végző magyarországi és határon túli magyar vagy magyarországi nemzetiségi köznevelési intézményben dolgozó pedagógusok, gyógypedagógusok, szakoktatók, felsőoktatásban dolgozó oktatók, civil szervezetek tehetségsegítői és a tehetséggondozás területén működő szervezetek jelölhetők, akik oktatják, nevelik, segítik a gyermekeket, tanulókat, fiatal tehetségeket. A díj egyszerre szakmai elismerés, hiszen kollégák, tanítványok és szakmai bizottságok ítélik oda, ugyanakkor társadalmi elismerés is, hiszen 3 kategória esetében a jelölés nyílt bárki számára. A díj öt kategóriában kerül átadásra.

Az egyes kategóriák:

- A: kiváló tehetséggondozó
- B: kiváló tehetségfejlesztő
- C: kiváló tehetségtámogató
- D: kiváló tehetséggondozó szervezetE. életműdíj

A „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért” díj mellett 2018-ban létrehozták a „Tehetségbarát Önkormányzat” díjat is, amelynek célja, hogy elismerésben részesüljenek azon helyi önkormányzatok, amelyek kiemelkedő módon járulnak hozzá a tehetséges fiatalok felkutatásához, támogatásához, példamutató együttműködést folytatva tehetséggondozó szervezetekkel.

A tavalyi évben összesen 64 díj került átadásra a tehetséggondozásban kiemelkedő munkát végző hazai és határon túli pedagógusok és tehetségsegítő szakemberek számára. A díjazottak között 57 szakember, 1 tehetséggondozó szervezet, illetve 6 önkormányzat volt. A 2013-ban alapított „Bonis Bona – A Nemzet Tehetségeiért” díjat eddig összesen több mint 900 pedagógus vehette át. Az elismerés forrását 2020-ban is a Nemzeti Tehetség Program (NTP) biztosította, a díjak odaítélésnek fő célja, hogy erkölcsi és anyagi elismerésben részesítse azokat a hazai és határon túli magyar, vagy magyarországi nemzetiségi szakembereket, akik munkájuk során kiemelkedően sokat tesznek a nemzet tehetségeinek kibontakoztatásáért.

A Nemzeti Tehetség Központ másik zászlóshajó programja is egy tanárhoz, művész-tanárhoz kötődik. Snétberger Ferenc, a Snétberger Program alapítója, Kossuth- és Liszt-díjas gitárművész, zeneszerző, az egyik legsikeresebb és leghíresebb jazz- és klasszikus zenei előadó-művész. A ma Berlinben élő roma származású művész egy szegény, hétgyermekes salgótarjáni család legkisebb gyermekeként a saját tehetségére és belső motivációjára támaszkodva vált világhírű gitáros-sá állami segítség nélkül. A roma társadalom felzárkóztatásának elkötelezett híveként egy olyan iskolát hozott létre Felsőörsön, ahol olyan fiatalok tanulhatnak zenét, mint amilyen maga is volt egykor.

A Snétberger Program középpontjában a különleges zenei tehetséggel rendelkező, hátrányos helyzetű fiatalok tehetséggondozása áll olyan egyedi módon, amely különbözik minden más iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli, a többségi társadalmi oktatási, nevelési hagyományokra épülő rendszertől, ugyanakkor a két rendszert sajátos módon integrálja. Az országos szintű működés öt terület köré szerveződik: tehetségkutatás, zenei képzés, munkaerőpiaci képességfejlesztés, pályaorientáció és karriertanácsadás, szociális gondozás, mentorálás, koncertszervezés. Folyamatosan kutatnak olyan hangszeren játszó gyerekek után, akik hátrányos helyzetük miatt a képességeiktől messze elmaradó oktatásban részesülnek.

A hátrányos helyzetű, többségében roma származású fiatalok Magyarországon minden tájáról, a határon túli magyar lakta területekről is érkeznek Felsőörsre. A meghallgatásokon Snétberger Ferenc választja ki a legtehetségesebb jelentkezőket. A zenei előképzettség, a kottaolvasás, a saját hangszer nem feltétel, csak a tehetség számít. Erre a veleszületett adottságra alapozva a fiatalok egy olyan komplex képzésben részesülnek, amely nagyban elősegíti zenei előmenetelük mellett a társadalomba való beilleszkedésüket is. A felsőörsi központ mind infrastruktúrájában, mind elhelyezkedésében az elmélyült zenei képzésre lett kialakítva, itt minden a zenéről szól. A fókuszban az egyéni képességekhez mért folyamatos fejlődés áll, amelyet egy egyedülálló közösségben valósítanak meg, hiszen a különböző korú és képességű diákok a kurzusok alatt együtt élnek Felsőörsön a tanáraikkal, mentoraikkal és a stáb tagjaival.

Minden évben 60, zeneileg különösen tehetséges, hátrányos helyzetű, 10 és 22 év közötti, főként roma származású fiatal kap lehetőséget, hogy ebben az intenzív zenei képzésben részt vegyen, ahol ezen túlmenően személyre szabott készségfejlesztést, különórákat, vizsgafelkészítést és pályaorientációs tanácsadást kapnak. Az elfogadáson alapuló, tudásfókuszú szemlélet a központ életének minden mozzanatát áthatja. Snétberger Ferenc a legjobb klasszikus és jazz művészek meghívásával választja ki tanárait. A tanári karban éppúgy, mint a stáb többi tagja között, roma és nem roma kollégák

dolgoznak együtt. A kurzusok szüneteiben a diák, a központ, a család és az iskola között a mentor az összekötő, akihez a diák bizalommal fordulhat.

A nyári kurzussal indul az évfolyam, amely hat hétig tart a nyári szünetben. A három-három hetes őszi és tavaszi kurzus az iskolai szünetek köré szerveződik. Az őszi és a tavaszi kurzus között hosszabb idő telik el, így a mentori tevékenység ebben az időszakban kulcsfontosságú. Kiemelt hangsúlyt kap a diákok tanulmányi előmenetelének, valamint a konzervatóriumba, zenei felsőoktatási intézménybe történő felvételük követése és támogatása. A családlátogatás fontos eleme a programnak, mert a családok támogató hozzáállása, a programmal járó előnyök és terhek tisztázása elengedhetetlen a jó partneri kapcsolathoz és a diákok közös támogatásához. A kurzusok alatt minden diák egyéni órarendet kap, amelyben az alábbi órákat biztosítja a központ: egyéni főtárgy (hangszeres – jazz és klasszikus) órák, kamara órák (klasszikus), zenekari órák (jazz + klasszikus), ritmusgyakorlat, zeneszerzés, dobok bőrzése, klasszikus zeneelmélet, jazzelmélet, Jazz–Bach improvizáció, klasszikus zenetörténet, jazztörténet, kamarazene módszertan (klasszikus), angol nyelv, Alexander-módszer (egyéni), Kovács-módszer (csoportos), elmélet a gyakorlatban, ritmusszekció, alaphang (reggeli mozgás hetente kétszer), visszhang (csoportos beszélgetések), mentorórák, pályaorientáció, rekreációs és kulturális programok, valamint a meghívott előadók workshopjai.

A résztvevők minden kurzus után kurzusértékelést tartanak minőségbiztosítási céllal. Ez ideális alkalom a jó gyakorlatok együttes meghatározására és a következtetések levonására, hogy mindinkább hatékonyan működjön a program. A folyamatos monitorozás elengedhetetlen a csoportkohézió megtartása és céltudatos hasznosítása érdekében. A felsőörsi központban a kurzusok alatt nyílt napokat szerveznek, ahol bárki betekinthez az ott folyó szakmai munkába.

A program sikeressége egyre jobban mérhető a diákok eredményein keresztül. Míg a szociális téren való fejlődés nem feltétlenül kézzelfogható, az iskolai előmenetel, a különböző díjak és ösztöndíjak

elnyerése, az egyre több sikeres koncert számokban mérhető. Évről évre egyre több diák jut be konzervatóriumba vagy zenei felsőoktatási intézménybe Magyarországon és külföldön egyaránt. A határon túli magyar lakta területekről érkező diákok esetében kiemelten fontos az ilyen irányú esélyteremtés. A 2017-es év kiemelkedő eredményeket hozott, hiszen egy középiskolás diák sikeres felvételi vizsgát tett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Különleges Tehetségek osztályába, míg másik három diák első egyetemi évét kezdhette meg ugyanitt, egy negyediket pedig ösztöndíjjal vettek fel a berni Művészeti Egyetemre. Azóta egy másik diák már a Hágai Királyi Konzervatórium hallgatója.

A Snétberger Program diákjai rendszeresen vesznek részt versenyeken is. A legfontosabb eredmények: 2016 – Vysledky Jazz Fesztivál (első díj), Cziffra György zongoraverseny (különdíj); 2017 – Belvárosi Jazz Verseny (8 különdíjas diák), Országos Richter János klarinétverseny (első díj); 2018 – Sibelius Nemzetközi Hangszerver verseny, Finnország (első díj); 2019 – Jazz START Up, Szlovákia (fődíj), Beyerdynamic, Szlovákia (különdíj), Nemzetközi gitárverseny, Szerbia (első helyezés), Országos Zongoraverseny (különdíj). Ezen túlmenően minden évben 2-3 diák nyer egyhónapos tanulmányi utat Berlinbe a Collegium Hungaricum támogatásával. Az Inkubátor Program keretein belül a diákok betekintést nyerhetnek a berlini zenei életbe.

A diákok rendszeresen fellépnek, kb. százórányi koncertet adnak évente, a legnagyobb és a legnívósabb magyar hangversenytermekben, fesztiválokon. Ez nemcsak azért fontos a diákok számára, mert a színpadon való szereplésben komoly gyakorlatra tehetnek így szert – sokszor neves művészekkel együtt – hanem azért is, mert bemutatják tudásukat, és emellett hiteles módon képviselhetik a program mottóját, hogy „a zene felemel”. A kurzusokat zárókoncerttel fejezik be. Ezekben az alkalmakon a diákok, a meghívott vendégek, a szülők és családok, a stáb tagjai és az érdeklődők közösen ünnepelnek.

Snétberger Ferenc célja, hogy a program egyedülálló módszertanát bemutassa mind szélesebb körben nemzetközi szinten is. Így a diákok játszottak már többször Berlinben, Londonban, továbbá Izraelben,

Ausztriában, Norvégiában, Szlovákiában, Bulgáriában és Olaszországban is. 2017-ben a Brüsszelben megrendezett Roma Platformon több mint 250 magasrangú politikus, európai intézmények és nemzetközi szervezetek képviselői, roma és pro-roma szervezetek, valamint az akadémia területéről érkező résztvevők számára adott áttekintést a Központ működéséről és komplex programjáról Snétberger Ferenc, a diákok pedig koncerttel bizonyították a módszer sikerességét.

2019-ben a Yehudi Menuhin Alapítvány meghívására adtak több koncertet Madridban a Nemzetközi Roma Nap alkalmából. A Spanyol Roma Kulturális Intézet a Nuevos Creadores díjjal méltatta tevékenységüket. A spanyol királyi család tagjai, többek között Zsófia királyné és Iréne főhercegnő is elismerését fejezte ki a magas színvonalú koncertért és a *központban folyó munkáért. Ugyanebben az időszakban léptek fel Portugáliában a Terras sem Sombra* fesztiválon. Strasbourgban az Európa Tanács melletti magyar *állandó képviselet* meghívására játszottak az ottani Pavillon Joséphine-ben, a washingtoni nagykövetség révén a Ronald Reagan Centerben, valamint a stockholmi nagykövetség révén az Eric Ericsonhallenben.

Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a Snétberger Program egyedülálló Európában. Sikeres munkájukat számos díjjal is elismerték már, mint például: 2012 – „SozialMarie” *társadalmi* innovációs díj; 2013 – Emberi Erőforrások Minisztere Miniszteri Elismerő Oklevél; 2014 – UniCredit közönségdíj és SAP digitális innovációs díj; 2015 – *Millenium*-díj (Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala); 2016 – *Tehetségpont* akkreditáció; 2018 – Bonis Bona - A nemzet tehetségeiért díj, Kiváló tehetséggondozó szervezet kategória; 2019 – Magyar Örökség díj.

Zárszóként fontos kiemelni, hogy a Nemzeti Tehetség Központ Novák Katalin miniszter asszornynak köszönhetően tevékenységéhez minden szükséges kormányzati támogatást, eszközrendszert megkap annak érdekében, hogy tovább tudjon építkezni és folytatni tudja a megkezdett munkát. Miniszter Asszony szavait idézve: „Hiszem, hogy a tehetséggondozás összetett világát együtt tudjuk csak feltérképezni, ahogyan együtt tehetjük a legtöbbet a tehetséges magyar fiatalok támogatásáért is.”